

6. A Magyar Alkotmány (Alaptörvény) szerepe és tartalma, módosításai, az Alkotmánybíróság feladata, működése

Magyarország alkotmányjogi berendezkedése parlamentáris demokrácia. A legfőbb törvényhozó szerv az országgyűlés. A legfőbb végrehajtó hatalom a kormány, míg az igazságszolgáltatást a bíróságok gyakorolják.

okt. 15-16:08

Mi az Alaptörvény?

Az Alkotmány az állam alaptörvénye, a legmagasabb szintű jogi norma, amely tartalmazza az állam felépítésével és működésével kapcsolatos legfontosabb szabályokat. (...) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

2011. április 18-án az Országgyűlés elfogadta Magyarország új Alaptörvényét, melyet Schmitt Pál köztársasági elnök 2011. április 25-én, húsvéthétfőn írt alá ünnepélyes keretek között. Az új normaszöveg 2012. január 1-jén lépett hatályba.

okt. 15-21:05

A magyar alkotmány története

Magyarországnak 1945 előtt ún. történelmi alkotmánya volt " ezeréves alkotmány".

- a) Az első a rendi vagy nemesi alkotmány.
- b) A polgári alkotmányosság : Az 1848-as áprilisi törvények
- c) Az 1946. évi I.tc. Magyarország első, nem teljes körűen szabályozó „kisalkotmánya” volt. Magyarország államformája köztársaság, kormányformája parlamenti köztársaság.
- d) Az 1949. évi XX. törvénnyel a polgári köztársaságot felváltotta a szovjet típusú „népköztársaság” .

A négy évtizedig tartó pártállam államjogi berendezkedésének főbb jellemzői:

- a hatalom egységének elve;
- a szovjet mintájú tanácsrendszer;
- az alapjogok garanciáinak hiánya;
- a párt vezető szerepének mindenkifelettsége;
- a társadalmi tulajdon és a tervgazdálkodás;
- a Szovjetunióhoz való viszony, illetve a szövetségi kapcsolatok (KGST, Varsói Szerződés) megkérdőjelezhetetlensége.

e) Visszatérés az európai és a nemzeti hagyományokhoz a rendszerváltás után Magyarországon 1989. október 23-án, a harmadik parlamenti köztársaság (1918, 1946) kikiáltása után az 1848-as és az 1946-os magyar közjogi hagyományokat folytató parlamentáris kormányzati rendszer jött létre. Az 1949-es alkotmányt az első szabad választásokat követően jelentős mértékben módosították (1990. évi XL. tc., majd az Európai Unióba való belépést megelőzően ismét (2002. évi LXI. törvény).

f) új alkotmány - 2011. ápr.

okt. 15-21:06

Miről rendelkezik az Alaptörvény?

Az Alkotmány meghatározza a magyar társadalmi-politikai-gazdasági berendezkedés legfontosabb szegmenseit. A normaszöveg öt részből áll, melyek sorrendje a következő: Preambulum (Nemzeti Hitvallás), Alapvetés (államforma, területi struktúra, jelképek, ünnepek, európai integráció, határon túl élő magyarok és Magyarországon élő nemzetiségek), Szabadság és felelősség (alkotmányos alapjogok), Az állam (lásd az alkotmányos rendszernél), Különleges jogrend (rendkívüli helyzetek).

Az Alaptörvény elfogadásához vagy az Alaptörvény módosításához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

okt. 15-21:10

Az Alkotmánybíróság

Az Alkotmánybíróság tizenöt tagból álló testület, amelynek tagjait az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja. Az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával az Alkotmánybíróság tagjai közül elnököt választ, az elnök megbízatása az alkotmánybírói hivatali ideje lejártáig tart. Az Alkotmánybíróság tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet. Az Alkotmánybíróság hatáskörének, szervezetének, működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

okt. 15-21:11

Az Alkotmánybíróság absztrakt normakontrollt végez. Ez azt jelenti, hogy nem konkrét, egyedi esetekkel foglalkozik, mint a rendes bíróságok, hanem azt vizsgálja, hogy a jogszabály megfelel-e az Alkotmányban foglaltaknak.

Előzetes normakontroll

Az előzetes normakontrollnak három fajtáját különböztetjük meg, de a legismertebb az elfogadott, de még ki nem hirdetett jogszabályok vizsgálata, amelyre a köztársasági elnök tehet javaslatot. Ha a köztársasági elnök a parlament által elfogadott törvényt alkotmányellenesnek tartja, akkor aláírás helyett megküldi azt az Alkotmánybíróságnak (alkotmányossági vétő). Ilyen esetben az Alkotmánybíróság soron kívül dönt a törvény alkotmányosságáról.

Az Országgyűlés - a törvény kezdeményezője, a Kormány, illetve az Országgyűlés elnöke zárószavazás előtt megtett indítványára - az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak. Az Országgyűlés az indítványról a zárószavazást követően határoz. Az indítvány elfogadása esetén az Országgyűlés elnöke az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára haladéktalanul megküldi az Alkotmánybíróságnak.

Utólagos normakontroll

Az utólagos normakontroll az Alkotmánybíróság legáltalánosabb, közvetlenül az Alkotmányból következő hatásköre. Az Alkotmánybíróság a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját

<http://www.kormany.hu/hu/mo>

okt. 15-21:13

1. példa

Mi az alkotmány?

Melyek voltak a magyar alkotmányozás történetének főbb szakaszai, dokumentumai?

Hasonlítsa össze az alkotmányosság alapelveinek érvényesülése szempontjából az 1949-es és a 2012-es alkotmány részleteit!

Mutassa be az államcímerek szimbolikáját, eltéréseit!

1949. évi XX. törvény

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

A nagy Szovjetunió fegyveres ereje felszabadította országunkat a német fasiszták igája alól, szétzúzta a földesurak és nagytőkések népellenes államhatalmát, megnyitotta dolgozó népünk előtt a demokratikus fejlődés útját. A régi rend urai és védelmezői ellen vívott kemény küzdelmekben hatalomra jutva, a magyar munkásosztály, szövetségben a dolgozó parasztsággal, a Szovjetunió önzetlen támogatásával újjáépítette háborúban elpusztult országunkat. Évtizedes harcokban megedződött munkásosztályunk vezetésével, az 1919. évi szocialista forradalom tapasztalataival gazdagodva, a Szovjetunióra támaszkodva népünk megkezdte a szocializmus alapjainak lerakását s országunk a népi demokrácia útján halad előre a szocializmus felé. E küzdelem és országépítő munka már megvalósult eredményeit, országunk gazdasági és társadalmi szerkezetében végbement alapvető változásokat fejezi ki és a további fejlődés útját jelöli meg: A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA.

okt. 15-21:07

I. FEJEZET

A Magyar Népköztársaság

1. § Magyarország: népköztársaság.

2. § (1) A Magyar Népköztársaság a munkások és dolgozó parasztok állama.

(2) A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé. A város és falu dolgozói választott és a népnek felelős küldöttek útján gyakorolják hatalmukat.

3. § A Magyar Népköztársaság állama védi a magyar dolgozó nép szabadságát és hatalmát, az ország függetlenségét, harcol az ember kiszákmányolásának minden formája ellen, szervezi a társadalom erőit a szocialista építésre. A Magyar Népköztársaságban megvalósul a munkásság és a dolgozó parasztság szoros szövetsége a munkásosztály vezetésével.

II. FEJEZET

A társadalmi rend

4. § (1) A Magyar Népköztársaságban a termelési eszközök zöme társadalmi tulajdonként az állam, a közületek vagy szövetkezetek tulajdonában van. Termelési eszközök magántulajdonban is lehetnek.

(2) A Magyar Népköztársaságban a népgazdaság irányító ereje a nép államhatalma. A dolgozó nép fokozatosan kiszorítja a tőkés elemeket és következetesen építi a gazdaság szocialista rendjét.

okt. 15-21:08

VIII. FEJEZET

Az állampolgárok jogai és kötelességei

45. § (1) A Magyar Népköztársaság biztosítja polgárai számára a munkához való jogot és a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő díjazást.

(2) A Magyar Népköztársaság feladatainak ellátásában az öntudatos dolgozók szervezeteire támaszkodik. A népi demokrácia rendjének védelme, a szocialista építésben való fokozott részvétel, a kulturális nevelőmunka kiszélesítése, a nép jogainak megvalósítása és a nemzetközi szolidaritás ápolása céljából a dolgozók szakszervezeteket, demokratikus női és ifjúsági, valamint egyéb tömegszervezeteket létesítenek és ezek erőit a demokratikus Népfrontban fogják össze. E szervezetekben megvalósul az ipari, mezőgazdasági s értelmiségi dolgozók szoros együttműködése és demokratikus egysége. A nép demokratikus egységére támaszkodó és élcsapata által irányított munkásosztály az állami és társadalmi tevékenység vezető ereje.

55. § (1) A Magyar Népköztársaság a dolgozók érdekeinek megfelelően biztosítja a szólásszabadságot, a sajtószabadságot, a gyülekezési szabadságot.

57. § A Magyar Népköztársaság biztosítja a polgárok személyi szabadságát és sérthetetlenségét, a levéltitok és a magánlakás tiszteletbentartását.

okt. 15-21:08

X. FEJEZET

A Magyar Népköztársaság címere, zászlaja és fővárosa

67. § A Magyar Népköztársaság címere: kétoldalt búzakoszorúval egybefogott, kerek világoskék mezőben kalapács és búzakarász; a mező felső részén a mezőre sugarakat bocsátó ötágú vörös csillag, alján redőzött piros-fehér-zöldszínű szalag.

okt. 15-21:08

Magyarország Alaptörvénye
(2011. április 25.)

ALAPVETÉS

A) cikk

HAZÁNK neve Magyarország.

B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

(2) Magyarország államformája köztársaság.

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.

C) cikk

(1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.

(2) Senkinek a tevékenysége nem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetve kizárólagos birtoklására.

(3) Az Alaptörvény és a jogszabályok érvényre juttatása érdekében kényszer alkalmazására az állam jogosult.

D) cikk

Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal.

okt. 15-21:08

E) cikk

(1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

I) cikk

(1) Magyarország címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármashalomnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt. A pajzson a magyar Szent Korona nyugszik.

okt. 15-21:08

SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. (...)

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

VIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.

(2) Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.

(3) Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A pártok közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak.

(5) Szakszervezetek és más érdek-képviselői szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek.

IX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

<http://www.kormany.hu/download/0/d9/30000/Alapt%C3%B6rv%C3%A9ny.pdf>

okt. 15-21:09

okt. 15-21:09